
Działanie popiołu z węgla kamiennego na glebę i rośliny : wstęp.

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 2, 41-42

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁANIE POPIOŁU Z WĘGLA KAMIENNEGO NA GLEBĘ I ROŚLINY

GRZEGORZ NOWAK, JANUSZ LISOWSKI, JERZY PONIKIEWSKI

Część I. Wpływ popiołu na właściwości fizyko-chemiczne gleby

EUGENIUSZ SÓJKA, ALEKSANDER SOCHA

Część II. Wpływ popiołu na procesy fizjologiczne i biochemiczne roślin

ZDZISŁAW CIEĆKO

Część III. Wpływ popiołu na rośliny uprawne

ZDZISŁAW KAWECKI, ZOFIA TOMASZEWSKA

Część IV. Wpływ popiołu na rośliny ogrodnicze

JERZY CZAPLA

Część V. Wpływ popiołu na rośliny łąsne

Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie

WSTĘP

Popiół z węgla kamiennego i brunatnego jest uciążliwym odpadem energetyki. Ponad 90% energii elektrycznej w Polsce pochodzi ze spalania węgla i dlatego w związku ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na ten rodzaj energii, ilość uzyskiwanego popiołu będzie systematycznie wzrastać. Na przełomie lat 1979/80 ogólna ilość popiołu zalegającego na składowiskach w Polsce wynosiła około 75 mln ton. W roku 1990 „wyprodukuje” się go 45 mln ton. W tej masie około 70% stanowi popiół ze spalania węgla kamiennego. Powierzchnia składowisk w 1979 r. zajmowała 1.369 ha, a w 2000 r. wyniesie około 5.000 ha.

W całości odpadów elektrowniowych 85% stanowi popiół lotny, a pozostałe 15% przypada na żużel.

Wykorzystanie popiołu lotnego i żużli stanowi poważne zagadnienie nie tylko w Polsce, ale i we wszystkich krajach, które oparły energetykę na paliwie węglowym.

U nas w kraju obecnie około 20% popiołu wykorzystuje się do różnych celów technicznych, między innymi, do produkcji betonów komórkowych, cementu, elporytu, a także w ceramice, drogownictwie, górnictwie, budowie obwałowań itp.

Skład chemiczny popiołu jest uzależniony od jakości spalanego węgla, od technologii spalania i rodzaju palenisk oraz od sposobu jego odbioru i strefy elektrofiltrów.

Popiół pobrany bezpośrednio z elektrofiltrów charakteryzuje się wysoką zasadowością, powodowaną obecnością Ca, Mg, Na i K. Odczyn popiołu waha się w granicach pH — 12, przy czym nie ma istotnych różnic między pH w wodzie i w KCL.

Największy udział w składzie chemicznym popiołu wykazuje krzemionka, która stanowi około 50% ich masy, następnie z makroskładników tlenki glinu i żelaza oraz wapnia, magnezu, fosforu i potasu. Mikroskładniki, w tym i związki metali ciężkich, w sumie stanowią mniej niż 1%.

Duża zawartość w popiele frakcji pyłowych i iłowych oraz znaczna koncentracja wapnia, fosforu, potasu i magnezu sugeruje ewentualne jego wykorzystanie do użyźniania gleb lekkich. Wykonane w tym zakresie badania wykazały dodatni wpływ popiołu na szereg właściwości fizycznych i chemicznych gleby. Obok tych korzystnych zależności w literaturze są też wyniki wykazujące ujemny wpływ wysokich dawek popiołu na wysokość plonów roślin uprawnych. Zjawisko to może się wiązać z wysoką zawartością metali ciężkich w niektórych popiołach. Z tej grupy związków wymienia się glin, mangan i nikiel. Ujemny wpływ wysokich dawek popiołu na planowanie roślin może mieć również związek z toksycznym działaniem boru i arsenu. Ponadto niektórzy badacze sygnalizują obecność w popiele 3,4 benzopirenu o silnie karcinogennym działaniu.

Wymienione składniki rzutują ujemnie nie tylko na wysokość plonu, ale jednocześnie degradują jego jakość, co stwarza duże zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Przytoczone zależności przekonują niewątpliwie, że ewentualne zastosowanie popiołu jako czynnika nawozowego musi być poprzedzone kompleksowymi badaniami — samych tych odpadów, nawożonej nimi gleby oraz wyprodukowanej przy ich udziale biomasy roślinnej.

W przedkładanym opracowaniu dokonano krótkiego podsumowania danych literatury oraz badań własnych na podjęty temat.

Badania własne autorów są ukierunkowane na ocenę popiołu z Zespołu Elektrowni „Ostrołęka”.